

นักวิจัย บก. พบสารต้านอนุมูลอิสระในผักพื้นบ้านของไทย กินเป็นประจำช่วยชะลอความแก่

ความสนใจเรื่อง "อนุมูลอิสระ" (Free Radical) ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสื่อมสภาพของเซลล์ การเกิดริ้วรอยเหี่ยวย่นบนใบหน้า รอบดวงตา และผิวพรรณ รวมไปถึงโรคจากระบบภูมิคุ้มกัน และโรคมะเร็ง กลายเป็นพลังผลักดันให้นักวิจัยสนใจที่จะค้นคว้าเพื่อเอาชนะปัญหาเหล่านี้ และล่าสุดก็พบว่าผักท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ของไทยมีฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระสูงเหมาะที่จะนำมาปรุงอาหารสร้างเสริมสุขภาพ

อาจารย์เพลินใจ ตั้งคณะกุล นักวิจัยจากสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ (Antioxidants) ของผักพื้นบ้านในอาหารเหนือและอาหารอีสาน โดยพบว่าอาหารท้องถิ่นในแต่ละภาคของไทยหลายชนิดที่ใช้ผักพื้นบ้านมาเป็น

ส่วนประกอบในการปรุงอาหาร และนำผักพื้นบ้านของแต่ละภาคมาศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของสารอาหารพบว่าผักพื้นบ้านส่วนใหญ่มีคุณค่าสร้างเสริมสุขภาพ (functional food) เพราะมีฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ ซึ่งอนุมูลอิสระนี้เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ เช่น ภาวะความจำเสื่อมหรืออัลไซเมอร์ ระบบภูมิคุ้มกันลดลง และโรคมะเร็ง เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันร่างกายก็สามารถจัดการกับอนุมูลอิสระได้โดยการสร้างสารต้านอนุมูลอิสระออกมาในกระแสเลือดเพื่อจับกับอนุมูลอิสระได้ถึง 99.9% คงเหลือทำลายเซลล์

0.1% แต่อย่างไรก็ตามเมื่ออายุมากขึ้นร่างกายจะสร้างสารต่อสารอนุมูลอิสระลดลงแต่อัตราการผลิตสารอนุมูลอิสระยังคงเท่าเดิม หรืออาจเพิ่มขึ้นตามปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ภายในร่างกาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรับประทานอาหารที่มีคุณสมบัติในการเพิ่มฤทธิ์การต้านสารอนุมูลอิสระเพื่อช่วยให้เซลล์ในร่างกายสามารถซ่อมแซมตัวเองได้ ซึ่งสารต้านอนุมูลอิสระหรือสารแอนติออกซิแดนซ์ จะได้จาก วิตามินซี ในฝรั่ง ส้ม มะขามป้อม , วิตามินอีในธัญพืช , ซีลีเนียม

จะได้จาก วิตามินซี ในฝรั่ง ส้ม มะขามป้อม , วิตามินอีในธัญพืช , ซีลีเนียม

ในอาหารทะเล เนื้อสัตว์ และธัญพืชที่ไม่ขัดขาว , เบต้าแคโรทีน ในผักสีเหลืองส้ม และสีเขียวเข้มต่าง ๆ , วิตามินเอ , และพฤษาเคมีต่าง ๆ เช่น สารประกอบฟีนอลิก (polyphenol) จากชาและสมุนไพรบางชนิด สารไอโซฟลาโวน (isoflavones) จากถั่วเหลือง เป็นต้น

จากผลการวิจัยในการหาสารต้านอนุมูลอิสระในผักพื้นบ้านของไทยโดยการนำมาปรุงเป็นอาหารประจำถิ่น พบว่า ภาคอีสานมี ผักสะเม็ก หรือ ประทัดดอย (*Agapetes lobbii* C.B. Clarke) เป็นไม้พุ่ม มีรากขนาดใหญ่ชุ่มน้ำ เกาะตามต้นไม้ใหญ่ที่มอสส์ปกคลุม , ผักติ้ว (*Cratogeomys formosm*) ไม้ผลัดใบ สูง 10-20 เมตร ดอกสีชมพูมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ , กระจับปี่ (*Careya sphaerica* Roxb.) ใบมนสีเขียวเข้มมีรส

มันและฝาด ผักพื้นบ้านภาคใต้ พบใน ยอดมันปู (*Glochidion littorale* Blume Baill.) หรือ มันอี ยาง หรือนกนอนทะเล เป็นไม้พุ่ม มีรสชาติมันและฝาด , สะตอ (*Parkia speciosa* Hassk.) เป็น ผักยาว เป็นช่อ แต่ละช่อมีประมาณ 10-15 ผัก แต่ละผักมีเมล็ด 10-20 เมล็ด เนื้อเมล็ดกรอบมีกลิ่นฉุน ส่วน ในภาคเหนือมีผักพื้นบ้านที่มีฤทธิ์

ต้านสารอนุมูลอิสระ คือ ดอกสะแล (*Broussonetia kurreii* Corner.) เป็นพืชไม้พุ่ม ออกช่อดอกเป็นกลุ่ม ช่อดอกจะมีลักษณะเป็นเม็ดกลมสีเขียว รสชาติมัน , ผักฮ้วน (*Dregea volubilis* Hook.f.) รับประทานยอดอ่อน ใบอ่อนและดอกอ่อน มีรสขมอมหวานมัน , ผักเชียงดา (*Gymnema inodorum* Decne.) เป็นเถาไม้เลื้อย ใบสีเขียวเข้มคล้ายใบชะพลู , ขนุนอ่อน (*Artocarpus heterophyllus* Lam.) มีรสฝาด และผักพื้นบ้านของ ภาคกลางที่มีฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ คือ ใบชะมวง (*Garcinia cowa* Roxb.) ยอดอ่อนและใบอ่อนของ ชะมวงรสเปรี้ยว , ใบยอ (*Morinda citrifolia* Linn.) ใบใหญ่หนาสีเขียวสด ผลกลมยาวรีมีตาเป็นปุ่มรอบผล ลูกอ่อนสีเขียวสดมีกลิ่นฉุน , ผักกระเฉด (*Neptunia oleracea* Lour.) พืชล้มลุก ต้นลอยน้ำ ต้นแก่จะมีนวม หนาสีขาวหุ้มปล้องเป็นช่วง ๆ รับประทานต้นและยอดอ่อนรสกรอบหวาน ซึ่งผักพื้นบ้านเหล่านี้สามารถ รับประทานได้ทั้งสดและนำมาปรุงสุก จากการวิจัยพบว่าไม่ว่าจะรับประทานแบบสดหรือแบบนำมาปรุง ประกอบอาหารผักเหล่านี้ก็ยังมีปริมาณสารประกอบฟีนอลิก และคงฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระคงที่ ดังนั้นการ นำผักพื้นบ้านประจำท้องถิ่นมาปรุงประกอบอาหารก็นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยเราในการสร้าง เสริมสุขภาพและรักษาโรคโดยไม่ต้องพึ่งยาและสารเคมีใด ๆ เลย

ตารางแสดง ฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระและปริมาณสารฟีนอลิกของอาหารท้องถิ่นไทย

อาหารท้องถิ่น	ฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ มิลลิกรัมวิตามินซีเปรียบเทียบกับ/ อาหารสุก 100 กรัม	ปริมาณสารฟีนอลิก มิลลิกรัมกรดแกลลิกเปรียบเทียบกับ/ อาหารสุก 100 กรัม
ภาคเหนือ		
แกงขนุนอ่อน	38.15	75.52
แกงแค	54.77	111.69
แกงเซียงดา	86.00	225.70
แกงดอกสะแล	85.01	164.71
แกงผักขี้วัน	55.25	144.84
ภาคกลาง		
แกงป่าไก่	137.97	108.14
แกงส้มผักกระเฉด	81.39	67.83
ต้มกะทิสายบัว	31.82	34.74
แกงหมูชะมวง	62.12	72.29
แกงอ่อมปลาตุกใบยอ	48.00	61.99
ภาคอีสาน		
แกงหน่อไม้ไผ่ย่านาง	30.25	60.79
แกงเห็ดละโงก	83.85	110.06
ซุบผักสะเม็ก	43.97	54.13
ซุบมะเขือเปราะ	176.71	157.62
ลาบเทา	29.29	55.16
ภาคใต้		
แกงไตปลา	48.65	100.51
แกงเหลืองคูน	23.74	42.08
แกงลูกเหรียงหมู	75.57	72.29
แกงหอยใบชะพลู	140.12	125.39
ผัดสะตอ	139.82	78.78